

ТВОРЧИСТЬ ГЕНІАЛЬНОГО СИНА УКРАЇНИ

Заброда О.С., студент *В курсу агрономічного факультету*
Науковий керівник — Гриньова Я.Г., канд. пед. наук, доцент
кафедри історичних і соціально-політичних дисциплін

Тарас Шевченко!... Це ім'я дорогоцінною перлиною виблискує у золотій скарбниці світової культури.

Чи мислима українська культура без славетного імені Тараса Григоровича Шевченка? Чи мислима світова культура без цього видатного українського сина і поета? Звичайно, це питання риторичне. Важко знайти українця, який би не знав хоча б кількох шевченкових рядків. Спробуємо з'ясувати, яку ж роль відіграв Т. Шевченко та його творчість у становленні та збагаченні української культури [1].

Шевченко є основоположником нової української літератури і родоначальником її революційно-демократичного напрямку. Саме в його творчості повно розвинулися ті начала, які стали провідними для передових українських письменників другої половини ХІХ – початку ХХ століть.

Тенденції народності й реалізму були вже властиві в значній мірі і творчості попередників Шевченка. Шевченко перший в українській літературі виступив як істинно народний поет, твори якого з усією повнотою відбили почуття й думки трудящих мас, їх віковічні визвольні прагнення [2].

У цілому — твори Шевченка як поета-романтика і творця української національно-державницької ідеології поділяють за такими жанрами: балади: «Причинна», «Тополя», «Утоплена», «Лілея», «Русалка»; поеми побутові: «Катерина», «Наймичка», «Княжна»; поеми суспільно-політичні: «Сон», «Кавказ», «Посланіє», «Неофіти»; історичні: «Гайдамаки», «До Основ'яненка», «Суботів», «Розрита могила», «Іван Підкова», «Гамалія» (ці дві останні мають тільки історичну основу); драма: «Назар Стодоля» та інші [3].

Тематика поезій Шевченка наскрізь романтична, а при тому наскрізь національно-українська. Основний атрибут поетової романтики це, очевидно, пейзаж, це тло, на якому він або описує події, або виспівує свої думи, чи плете тонке і субтельне мереживо своїх думок. Тут на першому плані передовсім степ, на якому віє вітер і могили, а в них заховане минуле України; інколи — це бурхливе море або неспокійний вітер, коротко — це пейзаж рухливий, динамічний. На його тлі виступають люди, що немов би достосовані до такого саме пейзажу: це бандурист (улюблена тема українських романтиків), що висловлює своєрідну філософію, або це козак — борець за волю, це врешті селянин, що страдає, чи безталанна дівчина або мати-селянка, що сумує над долею своїх дітей [5].

Світлий образ великого Кобзаря — безсмертний, як і сам народ, що породив його. Вічно нетлінна творчість геніального сина України жива подихом життя, биттям гарячого людського серця [4].

Література

1. Абліцов В. Шевченко — наш духовний виднокіл // Літературна Україна. -

2012 . - 6 грудня . - С. 1,4.

2. Анісов В.Ф., Середа Є. Літопис життя і творчості Т.Г. Шевченка . - 2-ге вид., доп . - К. : Дніпро, 1976 . - 392 с.

3. Баранов В. Шевченко і ми // Літературна Україна . - 2009 . - 21 травня . - С. 1,3; 28 травня . - С. 3.

4. Білан А. Він жив у цьому краю // Українська література. - 2001 . - № 2 - С. 3.

5. Чуб Д.В. Живий Шевченко: біограф. та літературознав. оповід. для серед. та стар. шк. віку / Худ. оформ. Юхима Кудя . - К. : Веселка, 1994 . - 141 с.

ЕКЗИСТЕНЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА

Заздравнова О.І., д-р філос. наук, професор,

Заздравнов А.П., канд. філос. наук, доцент кафедри філософії

Українська філософія завжди намагалася осягнути суть буття через ментальні настанови індивідуальної свідомості. Кордоцентрична спрямованість цієї свідомості обумовлювала значимість екзистенційних переживань в осмисленні цілісної картини світу. Традиції ісихазму, ареопагізму, києворуського любомудрія, українського полемізму сприяли тому, що філософська рефлексія гармонічно перетворювалася в антеїстичний світогляд, а роздуми про Божественну вічність з'єднувалися з екзистенціальним самоаналізом. Тому у соціальному менталітеті українського індивіда поєднувалися два вектора: найглибша причетність до нетривіальних потреб людського буття і підвищена «переживальність» світу, відчуття болю матері-землі як свого власного болю. Митрополит Іларіон, Клімент Смолятич і Кирило Туровський, які стояли біля основ української філософії, фіксували кордоцентричне світосприйняття і вчили людину пізнавати таємницю Божественної мудрості. Іван Вишенський поєднує у своїй творчості антеїстичні і патріотичні мотиви відчуттям «плачу і стогону рідної Землі».

Шевченко сприймає ментальні застави своїх попередників і починає дивитись на світ «духовними очима», тобто проникливо сприймати природну і людську красу, і в той же час – відчувати біль матері-землі, пропускаючи його через власне серце. Тим самим Шевченко своєрідно завершує філософську думку Г. Сковороди, створюючи цілісну картину буття, у центрі якого незмінно стоїть жива людина – «убога й шляхетна», яка вірить і сумнівається, яка пригноблена життєвими негараздами і вільна в духовних пошуках. Тривалі роздуми над Священним Писанням допомагають поету осягнути вічну плинність життя в його протилежностях сили і слабкості, активності і пасивності, цвітіння та в'янення. І він приходив до глибокого переконання в тому, що розум людини повинен ґрунтуватися на знанні серця. В століття раціоналізму і наступального атеїзму Шевченко сумнівається в мудрості жерців «сучасних вогнів» прогресу і переймається відчуттям ущербності усієї епохи.

Цілком логічно, що подібна ментальна настанова схиляє поета до